

Rahvakohtunikud

Kes on rahvakohtunik? Rahvakohtunik on inimene, kes osaleb õigusemõistmises ja omab asja arutamisel võrdseid õigusi kohtunikuga. Seejuures ei pea rahvakohtunikul olema juriidilist haridust, sest tema eesmärk ongi tavalise inimesena näha kohtuprotsessi eelkõige inimlikust, mitte juriidilisest aspektist.

Rahvakohtunikuks võib kohtus käia ka oma põhitöö kõrvalt, kuid arvestama peab sellega, et osaleda

tuleb kogu protsessis alates esimesest sisulisest kohtuistungist kuni otsuse kuulutamiseni. Sõltuvalt

asja mahust ja protsessi käigust võib see tähendada osalemist asja arutamisel järjest ühest

Milliste asjade arutamisel rahvakohtunik osaleb? Rahvakohtunik on kaasatud **ainult maakohtutes esimese astme kuritegude kriminaalasjade arutamisse**. Kohtu koosseisu kuulub sellistel protsessidel lisaks eesistujast kohtunikule **kaks rahvakohtunikku**.

Esimese astme kuriteod on [karistusseadustikus](#) [1] sätestatud süüteod, mille eest on raskeima karistusena ette nähtud tähtajaline vangistus üle viie aasta, eluaegne vangistus või juriidiliste isikute puhul nende tegevuse sundlõpetamine.

Taolistesse protsessidesse kaasatakse rahvakohtunikud juhuslikkuse põhimõttel konkreetse kohtu juurde nimetatud rahvakohtunike hulgast. Kui protsessi esmalt kutsutud rahvakohtunik ei saa asja arutamisel osaleda, kutsutakse kohtusse nimekirjast järgmine rahvakohtunik. Lisaks arvestatakse rahvakohtunike kaasamisel konkreetse protsessi sellega, et nende seas oleks võimalusel eri soost ja vanusest, erinevatest sotsiaalsetest rühmadest ning eri tegevusvaldkondades tegutsevaid isikuid.

Kui kriminaalasja kohtulik arutamine on aeganõudev, võib kohtuistungile kaasata ka varurahvakohtuniku, kes viibib kohtuliku arutamise ajal istungisaalis. Kohtu koosseisust rahvakohtuniku väljalangemise korral asendatakse ta varurahvakohtunikuga. Kuidas rahvakohtunikuks saada? Iga maakohtu esimees teatab vähemalt neli kuud enne tähtaja saabumist enda tööpiirkonna kohalikele omavalitsustele sellest, et eelmiseks perioodiks valitud rahvakohtunike volitused hakkavad lõppema. Rahvakohtunikukandidaadid valivad iga nelja aasta järel omavalitsusüksuste volikogud. Seejuures peab esitatud kandidaatide arv olema võrdeline omavalitsusüksuse elanike arvu ja kohtu tööpiirkonna elanike arvu suhtega. Pärast rahvakohtunikukandidaatide nimekirja koostamist esitab omavalitsusüksuse volikogu selle enda piirkonna maakohtule vähemalt kaks kuud enne eelnenud perioodiks nimetatud rahvakohtunike volituste lõppemist. Kandidaatide nimekiri avaldatakse väljaandes [Ametlikud Teadaanded](#) [2] ning igaühel on õigus vaidlustada kandidaadi rahvakohtunikuks nimetamine maakohtu rahvakohtunike nimetamise komisjonis. Vaidlustamise kord avaldatakse samuti Ametlikes Teadaannetes koos kandidaatide nimekirjaga.

Esitatud kandidaatide seast nimetab rahvakohtunikud ametisse kohtu juures asuv

rahvakohtunike nimetamise komisjon. Rahvakohtunikke nimetades arvestab komisjon kandidaatide

sobivust, nende kohta esitatud põhjendatud vastuväiteid ning seda, et rahvakohtunike hulgas oleks

eri soost ja vanusest, erinevatest sotsiaalsetest rühmadest ning eri tegevusvaldkondades

tegutsevaid isikuid.

Rahvakohtunikuks võib nimetada 25–70aastase teovõimelise Eesti kodaniku, kelle elukoht on

Eestis, kes oskab eesti keelt kõrgtasemel ja on rahvakohtuniku tegevuseks sobivate kõlbeliste

omadustega.

Rahvakohtunikuks ei või nimetada isikut, kes on:

- süüdi mõistetud kuriteo eest;

- pankrotivõlgnik;
- tervise tõttu sobimatu;
- omanud püsivat elukohta, see tähendab elukohta, mille aadressiandmed on kantud

rahvastikuregistrisse, alla ühe aasta selle omavalitsusüksuse territooriumil, kes on esitanud ta

rahvakohtunikukandidaadiks;

- kohtu, prokuratuuri või politseiteenistuses;
- kaitseväeteenistuses;
- advokaat, notar või kohtutäitur;
- vabariigi valitsuse liige;
- valla- või linnavalitsuse liige;

- vabariigi president;
- riigikogu liige;
- maavanem.

Rahvakohtunik nimetatakse neljaks aastaks ning sama isikut ei või nimetada rahvakohtunikuks

järjest rohkem kui kaheks perioodiks.

Ametisse nimetatud rahvakohtunikud annavad kohtu üldkogu ees järgmise vande: «Töotan jääda

ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. Töotan mõista õigust oma

südametunnistuse järgi kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega.»

Millised on rahvakohtuniku kohustused? Õigusemõistmises osalema kutsutud rahvakohtunikul on kohustus ilmuda kohtuistungile. Kui ta ei saa kohtuistungil mõjuval põhjusel osaleda, peab ta kohtule sellest viivitamatult teatama.

Rahvakohtunikul on seaduse järgi järgmised kohustused:

Üldised kohustused

- Täidab oma ametikohustusi erapooletult ja omakasupüüdmatult ning järgib teenistushuve ka väljaspool teenistust.
- Käitub laitmatult nii teenistuses kui ka väljaspool seda, hoidudes tegudest, mis kahjustavad kohtu mainet.

Vaikimiskohustus

• Rahvakohtunik ei või avaldada andmeid, mis on talle teatavaks saanud kinniseks kuulutatud kohtuistungil. Asjaolusid, mille suhtes kehtib vaikumiskohustus, võib avaldada üksnes Riigikohtu üldkogu loal kohtumenetluses või kriminaalasja kohtueelses menetluses.

Nõupidamissaladuse hoidmise kohustus

• Rahvakohtunik ei või avaldada kohtulahendi tegemisel toimunud arutlusi. Millised on rahvakohtuniku õigused? Rahvakohtunikul on õigus saada õigusemõistmises osalemise ajaks oma tööandjalt vabastus põhitoölt.

Õigusemõistmises osalema kutsutud rahvakohtunik võib osalemisest loobuda mõjuval põhjusel, teatades sellest viivitamatult kohtule.

Rahvakohtuniku volitused võib ennetähtaegselt lõpetada tema avalduse alusel kui selleks on mõjuv põhjus. Rahvakohtuniku volituste ennetähtaegse lõpetamise otsustab rahvakohtunike nimetamise komisjon kohtu esimehe ettepanekul.

Miks tasub olla rahvakohtunik?

Rahvakohtuniku töö tegemine annab kindlasti uue, väga põneva ja hariva kogemuse.

Rahvakohtunikul kui mittejuristil on unikaalne võimalus näha kogu õigusemõistmise protsessi lähemalt kui see tavainimesele võimalik on. Samuti laiendab rahvakohtuniku praktika õiguslaseid teadmisi ning annab ülevaate õigusriigi toimimisest ja kohtumõistmise protsessist.

Kas ja kui palju makstakse rahvakohtunikule töö eest tasu? Rahvakohtunikele makstakse töö eest nii tasu kui ka hüvitatakse õigusemõistmises osalemisega seotud kulutused.

Rahvakohtuniku tasu kohtuistungil õigusemõistmises osaletud tunni eest on 3,21 eurot. Kui rahvakohtuniku tasu õigusemõistmises osalemise päeva eest osutub väiksemaks tema töökohajärgsest keskmisest päevapalgast, hüvitatakse vahe kohtu eelarvest.

Kui kohtuistung toimub väljaspool rahvakohtuniku töölepinguga määratud töö tegemise asukohta või mittetöötava rahvakohtuniku elukohta, hüvitatakse ka sõidukulud. Üle ühe päeva kestva katkestamatu kohtuistungil korral hüvitatakse ka majutuskulud ja makstakse päevaraha 5,11 eurot.

Loe täpsemalt ka [justiitsministri määrusest rahvakohtuniku tasu suuruse ja maksmise korra kohta](#) [3].

Millised seadused reguleerivad rahvakohtunike tööd? Täpsemat infot rahvakohtuniku ja tema töö kohta saab lugeda [kohtute seadusest](#) [4] ja [kriminaalmenetluse seadustikust](#) [5].

Rahvakohtunik lähtub teenistuskohustuste täitmisel [avaliku teenistuse seaduse](#) [6] §-dest 55 ja 56, § 58 lõikest 1 ja §-st 59.

```
jQuery('.menu-mlid-13086 a').attr('target', '_blank');
jQuery('head').append(''); /* ** Initializing */ // Variables jQuery(document).ready(function() { url =
window.location.href.split('kohus.ee')[1]; if(typeof url == 'undefined') url =
window.location.href.split('wwwkohus.rik.ee')[1]; url = url.split('#')[0]; //lang =
jQuery('html').attr('lang'); keel = document.getElementsByTagName("html")[0].getAttribute("lang");
override = 0; }); // Styles jQuery('head').append( jQuery('').attr('href',
'/sites/www.kohus.ee/files/elfinder/css/mobiiline.css') ); /* ** Methods */ // Function to set cookies
function setCookie(cname, cvalue, exdays) { document.cookie = cname + "=" + cvalue + "; path=/";
var d = new Date(); d.setTime(d.getTime() + (exdays*24*60*60*1000)); var expires =
"expires="+d.toUTCString(); document.cookie = cname + "=" + cvalue + ";" + expires + "; path=/";
} // Function to get cookies function getCookie(cname) { var name = cname + "="; var ca =
document.cookie.split(';'); for(var i=0; i
'); // Kui avaleht, siis näitame menüüd, muidu peidame alguses ära ja näitame sisu
//if(!jQuery('html').hasClass('front-page')) jQuery('#mobile-menu').fadeOut(20);
jQuery('#mobile-menu').load('/'+keel+'/sitemap #site-map .content > .site-map-menu', function() {
// to desktop button jQuery('#mobile-wrapper #mobile-menu').append('
```

```
); jQuery('#mobile-wrapper .to-desktop').click(function() { // mobiili versiooni toggle
jQuery('html').removeClass('mobile'); jQuery('#mobile-menu').fadeOut(200);
//jQuery('#body').css('visibility','visible'); jQuery('#body').fadeIn('300');
jQuery('#social').fadeIn('300'); override = 1; setCookie('isMobile', 0, 365); //window.name = 0;
jQuery('html').css('overflow-y','auto'); }); // CSS and DOM fixes
jQuery('#mobile-wrapper').css('top',(jQuery('#body').offset().top)+'px'); jQuery('#mobile-menu li
a').wrap('
'); jQuery('#mobile-menu li').removeClass('expanded'); jQuery('#mobile-menu
li').removeClass('leaf'); jQuery('#mobile-menu li > ul').css('display','none'); jQuery('#mobile-menu li
a[href="'+url+'"]').parents('ul').css('display',''); jQuery('ul:first',jQuery('#mobile-menu li
a[href="'+url+'"]').parent('div').parent('li')).css('display',''); jQuery('#mobile-menu li
a[href="'+url+'"]').parents('li').addClass('active-trail'); jQuery('#mobile-menu li
a[href="'+url+'"]').addClass('active'); jQuery('#mobile-menu li').prepend('
'); jQuery('.language-switcher-locale-url').clone().appendTo( "#mobile-menu" );
jQuery('#mobile-menu
.language-switcher-locale-url').addClass('mobile-lang').removeClass('language-switcher-locale-url');
jQuery('#mobile-menu').append('x
'); jQuery('#mobile-menu').append('
```



```
); // Close mobile
menu button jQuery('#mobile-menu .close').click(function() { jQuery('#mobile-menu').fadeOut(200);
//jQuery('#body').css('visibility','visible'); jQuery('#body').fadeIn('300');
jQuery('#social').fadeIn('300'); override = 1; setCookie('isMobile', 1, 365); //window.name = 1; }); //
Adding no-children class to menu elements jQuery('#mobile-menu li').each(function() {
if(jQuery('ul',jQuery(this)).length<=0) { jQuery(this).addClass('no-children'); } }); // Open/close
menu jQuery('.light-blue-down').click(function() { if(!jQuery(this).parent().hasClass('no-children')) {
if(jQuery(this).parent().hasClass('active-trail') || jQuery(this).parent().hasClass('active')) {
jQuery(this).parent().removeClass('active-trail');
//jQuery('ul:first',jQuery(this).parent()).css('display','none');
jQuery('ul:first',jQuery(this).parent()).slideUp(); } else { jQuery(this).parent().addClass('active-trail');
//jQuery('ul:first',jQuery(this).parent()).css('display','');
jQuery('ul:first',jQuery(this).parent()).slideDown(); } }); // Menu complete - to show or not?
if(show==1) { showMenu(); } }); // Function: Use to show menu (whether loaded or not) function
showMenu() { if(jQuery('body #mobile-menu ul').length<1) { loadMenu(1); //console.log('läks
laadimisele'); } else { //console.log('läks näitamisele'); jQuery('#mobile-menu').fadeIn(200);
jQuery('#body').fadeOut('300'); jQuery('#social').fadeOut('300');
jQuery('#mobile-wrapper').css('top',(jQuery('#body').offset().top)+'px');
jQuery('html').css('overflow-y','scroll'); } } // Make telephone numbers to telephone links function
telephoneLinks() { jQuery('td').each(function() { var klass = (jQuery(this).attr('class') ?
jQuery(this).attr('class') : ' '); // kui td klassi sees on string "telefon" teeme sisust telefoni lingi
if(klass.search('telefon') != -1) { jQuery(this).wrapInner( ' '); } }); } // Check if is front page, also
adds front-page class to html element function isFrontPage() { if(jQuery('#front_blocks').length > 0)
{ jQuery('html').addClass('front-page'); return 1; } else return 0; } // Improving search capabilities
for both versions function improveSearch() { // Wrap search with div container
if(jQuery('.search-wrapper #header .search').length<1) jQuery('#header .search').wrap('
'); if(jQuery('.otsingu-liik').length<1) { jQuery('#header .search').append('ÜldotsingTöötaja otsing');
jQuery('#search-block-form').submit(function(event) { if(jQuery('#header .otsingu-liik').val() ==
'tootaja-otsing') { event.preventDefault(); otsisona = jQuery('#edit-search-block-form--2').val();
otsi(); } }); } // Switch between Mobile and Desktop views function switchBetweenViews() {
if(override == 0) { if(jQuery(window).width() < 1070 || isMobileActive() == 1) {
jQuery('html').addClass('mobile'); var wrapper_length = jQuery('#mobile-wrapper').length;
if(wrapper_length<1 && jQuery('html').hasClass('front-page')) showMenu(); else
if(wrapper_length<1) loadMenu(0); } else { jQuery('html').removeClass('mobile'); } } } // Initialize
main mobile view functionality function initializeThis() { // to-mobile button
if(jQuery('#to-mobile').length<1) jQuery('#body').append('
```

```
); jQuery('#to-mobile').click(function() { // mobiili versiooni toggle jQuery('html').addClass('mobile');
override = 1; setCookie('isMobile', 1, 365); //window.name = 1;
jQuery('html').css('overflow-y','scroll'); if(jQuery('#mobile-wrapper').length<1) loadMenu(0);
if(jQuery('html').hasClass('front-page')) showMenu(); if(jQuery('.otsingu-liik').length<1) {
jQuery('#header .search').append('ÜldotsingTöötaja otsing');
jQuery('#search-block-form').submit(function(event) { if(jQuery('#header .otsingu-liik').val() ==
'tootaja-otsing') { event.preventDefault(); otsisona = jQuery('#edit-search-block-form--2').val();
otsi(); } }); } // to-desktop button if(jQuery('.to-desktop').length<1) jQuery('#body').append('
'); jQuery('#body .to-desktop').click(function() { //jQuery('.otsingu-liik').remove(); // mobiili versiooni
toggle jQuery('html').removeClass('mobile'); override = 1; setCookie('isMobile', 0, 365);
//window.name = 0; jQuery('html').css('overflow-y','auto'); }); // Open menu button
if(jQuery('.open-menu').length<1) jQuery('#body').append('
'); jQuery('.open-menu').click(function() { showMenu(); }); } /* ** Main controller */ // Automatically
switching versions jQuery( window ).resize(function() { switchBetweenViews(); });
jQuery(document).ready( function() { // Initialize main mobile view functionality initializeThis(); var
frontPage = isFrontPage(); /* ** Cross-page memory of mobile/desktop preference */ // Preference:
mobile, Current page: not frontpage if(isMobileActive()==1 && frontPage==0) { loadMenu(0);
jQuery('html').addClass('mobile'); telephoneLinks(); } // Preference: mobile, Current page: frontpage
else if(isMobileActive()==1 && frontPage==1) { showMenu(); jQuery('html').addClass('mobile'); }
else telephoneLinks(); // Switch between views depending on browser width switchBetweenViews(); //
Improving search capabilities for both versions improveSearch() }); /* ** MOBIILSED TABELID */
function checkWidth() { jQuery( "table" ).each(function( index ) { var curr_table = jQuery(this); var
table_con_width = curr_table.parent().width(); var table_width = jQuery('tbody',this).width();
if(table_con_width < table_width){ if(curr_table.hasClass('show')) { //console.log(table_con_width+'to
mobile'+table_width); curr_table.removeClass('show').addClass('invisible');
jQuery('.table.no-'+index).removeClass('invisible').addClass('show'); } } else {
if(curr_table.hasClass('invisible')) { //console.log(table_con_width+'back-to-normal'+table_width);
curr_table.removeClass('invisible').addClass('show');
jQuery('.table.no-'+index).removeClass('show').addClass('invisible'); } } }); } function toggle3(i) {
var hide = jQuery('.show.no-'+i); var show = jQuery('.invisible.no-'+i);
hide.removeClass('show').addClass('invisible'); show.removeClass('invisible').addClass('show'); }
function toMobileTables() { jQuery('tr:nth-child(odd)').addClass('odd');
jQuery('tr:nth-child(even)').addClass('even'); jQuery('tr:first-child').has('th').addClass('tbl-header');
jQuery('tr:first-child').addClass('first'); jQuery('tr:last-child').addClass('last'); jQuery(
"table:not(.interaktiivne) ").each(function( index ) { var curr_table = jQuery(this); var klassid =
curr_table.attr('class'); var table_con_width = curr_table.parent().width(); var table_width =
jQuery('tbody',this).width(); if(table_con_width < table_width){ var overlap = 1; } else { var overlap
= 0; } if(overlap==1) curr_table.addClass('pc-table no-'+index+' invisible'); else
curr_table.addClass('pc-table no-'+index+' show'); var curr_table_html = curr_table[0].outerHTML;
jQuery(this).after(curr_table_html); jQuery(this).before('Toggle<Va>
'); /* Headings to columns */ var i = 1; jQuery('tr th', this).each(function() { var curr_td = jQuery('tr
td:nth-child('+i+')', curr_table).not('[colspan]'); if(jQuery('tr th:nth-child('+i+')',
curr_table).text().trim().length>2) curr_td.prepend('+jQuery('tr th:nth-child('+i+')',
curr_table).text()+': '); else curr_td.prepend('+jQuery('tr th:nth-child('+i+')', curr_table).text()+');
i++; //console.log('i'); }); /* HTML markup change - from tables to divs */ jQuery('caption',
curr_table).each(function() { var text_align = jQuery(this).css('text-align');
jQuery(this).replaceWith('+this.innerHTML+'
'); }); jQuery('td', curr_table).each(function() { var text_align = jQuery(this).css('text-align');
jQuery(this).replaceWith('+this.innerHTML+'
'); }); jQuery('th', curr_table).each(function() { jQuery(this).replaceWith('+this.innerHTML+'
'); }); jQuery('tr:nth-child(odd)', curr_table).each(function() {
jQuery(this).replaceWith('+this.innerHTML+'
'); }); jQuery('tr:nth-child(even)', curr_table).each(function() {
jQuery(this).replaceWith('+this.innerHTML+'
'); }); jQuery('tr:first-child',this).has('div.th').remove(); jQuery('tr:first-child',this).addClass('first');
jQuery('tr:last-child',this).addClass('last'); jQuery('thead',
curr_table).replaceWith('+jQuery('thead',this).html()+')
'); jQuery('tbody', curr_table).each(function( index ) {
jQuery(this).replaceWith('+jQuery(this).html()+'
```

```
'); }); jQuery('tr:nth-child(even)', curr_table).each(function() {  
jQuery(this).replaceWith('+this.innerHTML+'  
'); }); curr_table_contents = jQuery(this).html(); if(overlap==1)  
curr_table.replaceWith('+curr_table_contents+'  
'); else curr_table.replaceWith('+curr_table_contents+'  
'); }); checkWidth(); } jQuery(document).ready(function() { toMobileTables(); }); /* mobiilsed tabelid  
toggle */ jQuery(window).resize(function() { checkWidth(); }); window.onload = function() {  
checkWidth(); }; /* end of mobiilsed tabelid toggle */ /* end of mobiilsed tabelid */
```

Allikas URL: <https://www.kohus.ee/et/eesti-kohtunikud/rahvakohtunikud>

Lingid:

- [1] <https://www.riigiteataja.ee/akt/121062016025?leiaKehtiv>
- [2] <https://www.ametlikudteadaanded.ee/>
- [3] <https://www.riigiteataja.ee/akt/115122011014?leiaKehtiv>
- [4] <https://www.riigiteataja.ee/akt/128122011048?leiaKehtiv>
- [5] <https://www.riigiteataja.ee/akt/111072013011?leiaKehtiv>
- [6] <https://www.riigiteataja.ee/akt/118022014004?leiaKehtiv>